

❖ عنوان پژوهش: تأمین اجتماعی آینده		
❖ نوع پژوهش:		
توسعه‌ای □	بنیادی □	کاربردی ■
❖ نوع خروجی حاصل از انجام پژوهش:		
سند سیاستگذاری □	گزارش کارشناسی □	طرح پژوهشی ■

لازم به ذکر است در چارچوب پژوهشی موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، منظور از طرح پژوهشی، سند سیاستگذاری و گزارش کارشناسی به شرح ذیل است:

«طرح پژوهشی»

طرح پژوهشی یکی از انواع قالب‌های تولید علمی محسوب می شود که منطبق با اصول علمی روش تحقیق انجام می‌شود.

«سند سیاست‌گذاری»

«سند سیاست‌گذاری»، گزارشی کوتاه، بی‌طرفانه و موجز در پاسخ به یک سؤال مشخص یا راجع به یک مسئله خاص است که استاندارد صلاحیت برای تهیه سند سیاست‌گذاری، افراد خبره هستند. این گزارش شامل سه بخش زیر می‌شود: بخش اول که به آن «خلاصه مدیریتی» خواهیم گفت، بر روی جلد گزارش، ضمن بیان مشکل در یک یا دو سطر، به ارائه راهکارهای اجرایی منطقی برای آن در حداکثر نصف صفحه می‌پردازد. بخش دوم که گزارش اصلی را تشکیل می‌دهد و در ۳ تا ۵ صفحه مطابق چارچوب تعیین‌شده تهیه می‌شود، «پیشنهادات سیاست‌گذاری» نامیده می‌شود. بخش سوم که به تحلیل دقیق موضوع و ارائه اسناد پشتیبان آن می‌پردازد، «یادداشت سیاست‌گذاری» نام دارد. هر یک از این سه بخش برای اهداف خاص و مخاطبان ویژه خود تهیه می‌شوند.

«گزارش کارشناسی»

شامل ارائه یک گزارش کامل در خصوص یک موضوع خاص موردنظر است که به یک فرد مجری با سطح صلاحیت حداقل «محقق» واگذار می‌شود تا حداکثر طی ۳ ماه، گزارش مورد نظر را منطبق با فرمت ارائه‌شده تهیه و ارائه نماید.

«تعریف سطح خرد/متوسط/کلان»

طرح خرد- طرحی است که از حیث مبلغ سه برابر حد نصاب معاملات خرد موسسه می باشد.

طرح متوسط- طرحی است که از حیث مبلغ از معاملات خرد فراتر بوده و حداکثر ده برابر سقف حد نصاب معاملات خرد موسسه می باشد.

طرح کلان- طرحی است که از حیث مبلغ از سقف معاملات متوسط فراتر باشد.

❖ توصیف و بیان مسئله:

جمهوری اسلامی ایران در چهل‌ساله دوم عمر خود اهداف بلندی را در نظر گرفته است که نتیجه آن، زمینه‌سازی برای تحقق تمدن نوین اسلامی است؛ جایی که در آن همه چیز هست؛ هم علم هست و هم اخلاق؛ هم سبک زندگی هست و هم رفاه و آرامش وجود دارد و به نوعی نیازهای جامعه تأمین شده است. لکن برای تحقق چنین شرایطی، لازم است تا هر یک از سازمان‌ها و نهادها نقش خود را در این فضا تعریف نموده و کار ویژه خود را مشخص نماید و با نگاهی آینده‌پژوهانه، اقدام کند. البته آینده‌پژوهی را می‌توان به‌عنوان هنر تبدیل دانش مربوط به گذشته، به دانش تحول آینده، تلقی کرد. از این منظر مطالعات آینده رویکردی دقیق را برای مطالعه تحولات احتمالی مختلف برای زندگی در آینده فراهم می‌آورد. توجه به این نکته مهم است که آینده‌پژوهی پیش‌بینی ماجراجویانه آینده نیست، بلکه تلاش برای مطالعه سناریوها (احتمالات) و نیز عوامل مؤثر بر ساخت آینده و نهایتاً ارائه تجویزها و راهکارهاست.

در این راستا یکی از مهم‌ترین سازمان‌های تأمین‌کننده رفاه عمومی، سازمان تأمین اجتماعی است. این سازمان با گستردگی عملیاتی، تنوع کارکردها، فعالیت و قلمروها، حجم فعالیت‌های بسیار زیاد در قلمرو اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشور ایفاگر نقش بسیار مهمی است. این سازمان در تعامل دائم و ارتباط گسترده با بیمه‌شدگان، بازنشستگان، بیماران، مراکز درمانی طرف قرارداد و واحدهای اقتصادی و کارفرمایی و... می‌باشد. باید گفت که بررسی شرایط امروز نشان می‌دهد که تأمین اجتماعی آینده با چالش‌های عمیقی دست به‌گریبان است، به‌عنوان نمونه کاهش میزان جمعیت جوان و افزایش میزان بازنشستگان یکی از چند چالش اصلی این سازمان به‌حساب می‌آید که سبب خواهد شد تا درآمد این سازمان کاهش یافته و هزینه‌ها و تعهدات آن افزایش یابد و این تنها بخشی از چالش‌های آینده سازمان تأمین اجتماعی است. عملاً هر تهدید و چالشی برای این سازمان، سرنوشت بیش از نیمی از جمعیت کشور را که عمدتاً نیروی کاری و مولد جامعه هستند را متأثر خواهد نمود، چالشی به‌وسعت سرزمین ایران از نظر پراکندگی جمعیتی و درگیری بیش از ۴۳ میلیون نفر بر اساس نظر بسیاری از تحلیلگران از مصادیق امنیت ملی خواهد بود.

نظر به شرایط محیطی (درون و برون) حاکم بر ساختار و کارکرد سازمان تأمین اجتماعی، لازم است این سازمان به‌صورت همه‌جانبه مستمر و خودگردان و به‌صورت درون‌زا و برون‌زا، درصدد اصلاح امور، بازسازی و نوسازی فعالیت‌های خود برآید و این مهم جز با رصد دقیق تحولات آینده و آماده شدن برای انطباق با تغییرات و یا تغییر دادن روندهای مخرب آینده محقق

نخواهد شد. این سازمان برای آنکه بتواند هو شمندی و هو شیاری خود را نسبت به آینده و تحولات پی شروی خود حفظ نماید، چاره‌ای ندارد جز آنکه با بررسی سناریوهای فراروی خود، چالش‌ها را شناسایی نموده و به استقبال فرصت‌های موجود در آینده برود.

به همین منظور این تحقیق به دنبال آن است تا ضمن شناسایی مسائل و مشکلات موجود، وضعیت حکمرانی صندوق تأمین اجتماعی را در افق ۲۰ ساله، برآورد نموده و حالت‌های احتمالی را برای سازمان تأمین اجتماعی را در افق مدنظر ارائه نماید و سپس با ترسیم وضع مطلوب و تجویزهای راهبردی، به صورت هوشمندانه به استقبال آینده برود.

❖ اهداف مورد نظر برای تحقیق:

◀ هدف اصلی

آینده‌پژوهی تأمین اجتماعی آینده در افق ۲۰ ساله.

◀ اهداف فرعی

- ۱- شناسایی چالش‌های فراروی تأمین اجتماعی آینده؛
- ۲- شناسایی سناریوهای مخرب تأمین اجتماعی؛
- ۳- ترسیم آینده مطلوب تأمین اجتماعی در افق ۲۰ ساله؛
- ۴- ارائه بسته‌های گفتمان‌ساز و سیاستی؛

❖ زمینه‌های استفاده و کاربرد نتایج تحقیق (کاربست آن در سازمان تأمین اجتماعی یا حوزه رفاه و تأمین اجتماعی):

- ۱- تغییر سیاست‌های کلان سازمان متناسب با تحولات محیطی و در چارچوب سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی؛
- ۲- هوشیارسازی مدیران سازمان از تغییرات داخلی و جهانی و ارائه بسته‌های رصدی و گفتمان‌ساز؛
- ۳- راه‌اندازی سامانه رصد و دیدبانی در سازمان تأمین اجتماعی که نسبت به تحولات محیطی هشدارهای نوبه‌ای دهد؛
- ۴- تدوین دوره‌های کلان حکمرانی و آینده‌پژوهانه برای مدیران سازمان؛

❖ محدوده مکانی و محدوده زمانی

محدوده زمانی انجام تحقیق یک‌ساله بوده و از سال ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳ می‌باشد لکن محدوده زمانی موردنیاز برای جمع‌آوری داده‌ها و بررسی روندی سازمان تأمین اجتماعی از ابتدای تاسیس در کشور تاکنون می‌باشد.

محدوده مکانی تحقیق جغرافیای جمهوری اسلامی ایران بوده و سطح تحلیل تحقیق، پراکندگی مدیران ارشد سازمان در سطح کشور می‌باشد.

❖ شرح خدمات مورد انتظار:

- ۱- احصاء مسائل، مشکلات و چالش‌های فراروی سازمان تأمین اجتماعی در افق ۲۰ سال آینده؛
- ۲- احصاء عدم قطعیت و سناریوهای آینده با توجه به تغییرات اجتماعی - اقتصادی فراروی سازمان تأمین اجتماعی؛
- ۳- احصاء سناریوهای آینده سازمان تأمین اجتماعی مبتنی بر ادامه وضع موجود؛
- ۴- ترسیم تصویر مطلوب سازمان تأمین اجتماعی در افق ۲۰ سال آینده؛
- ۵- ارائه گزارش‌های رصدی و گفتمان ساز به صورت نوبه‌ای برای مدیران و مسئولان؛

❖ خروجی‌های موردانتظار:

- ۱- گزارش سیاستی نظام مسائل و اولویتهای سازمان تأمین اجتماعی مبتنی بر فرا تحلیل مقالات و کتب موجود؛
- ۲- سند نظام مسائل و اولویتهای موجود مبتنی بر مصاحبه با مدیران ارشد سازمان؛
- ۳- سند روندپژوهی سازمان تأمین اجتماعی از ابتدای تاسیس تاکنون (روایت گذشته‌ی سازمان)؛
- ۴- سند تحلیل شرایط محیطی سازمان تأمین اجتماعی (محیط داخلی و جهانی)؛
- ۵- گزارش‌های نوبه‌ای گفتمان ساز از تحولات جهانی مرتبط با موضوع تأمین و رفاه عمومی؛
- ۶- گزارش‌های سیاستی از خروجی نشست‌های ذهن انگیزی با مدیران ارشد سازمان؛
- ۷- سند ترسیم وضع موجود سازمان تأمین اجتماعی در افق ۲۰ ساله؛

❖ محدودیت‌ها و موانع احتمالی پیش رو:

- ۱- دسترسی به مدیران ارشد سازمان به منظور انجام مصاحبه‌های مورد نیاز؛
- ۲- دسترسی به داده‌های مورد نیاز در سطح سازمان؛
- ۳- وجود محرمانگی در انتشار برخی از خروجی‌ها؛

❖ مدت زمان حدودی اجرای پروژه (ماه):

۱۴ ماه

❖ سطح مورد نظر برای اجرای طرح:

خرد متوسط کلان

کد سند:
شماره ویرایش: